

Revisoretikk

NKRFs fagkonferanse 2009

Arendal 15. juni 2009

Per-Martin Svendsen

Revisjonssjef i Bærum kommune

Agenda

Innledning
Definisjoner
Regler om etikk

Bærum
Utfordringer
Oppsummering

Hvem sier dette?

- **Vår etiske standard blir synlig blant annet gjennom...**

...at vi ser den enkelte og har et helhetlig perspektiv i møte med menneskelige behov.

...at vi møter enkeltmennesket med en inkluderende holdning, raushet og tillit.

...at vi opptrer troverdig, hederlig og ærlig.

...at vi ivaretar enkeltmenneskets integritet og behov for trygghet, blant annet gjennom å overholde taushetsplikten.

...at vi møter enkeltmennesket med empati og grensesetting.

...at vi gir den enkelte mulighet for medvirkning, slik at alle kan være aktive deltakere og ikke passive mottakere.

Etikk

Hvor god samfunnsborger er du?

Begrepet etikk

- Læren om "godt og ondt"
- Etikk = "riktig"
  - Hva er "riktig" ?
    - Følge loven
    - Maksimere nytte

Definisjoner

Dilemma

En situasjon der en person må treffe et valg mellom alternative handlinger

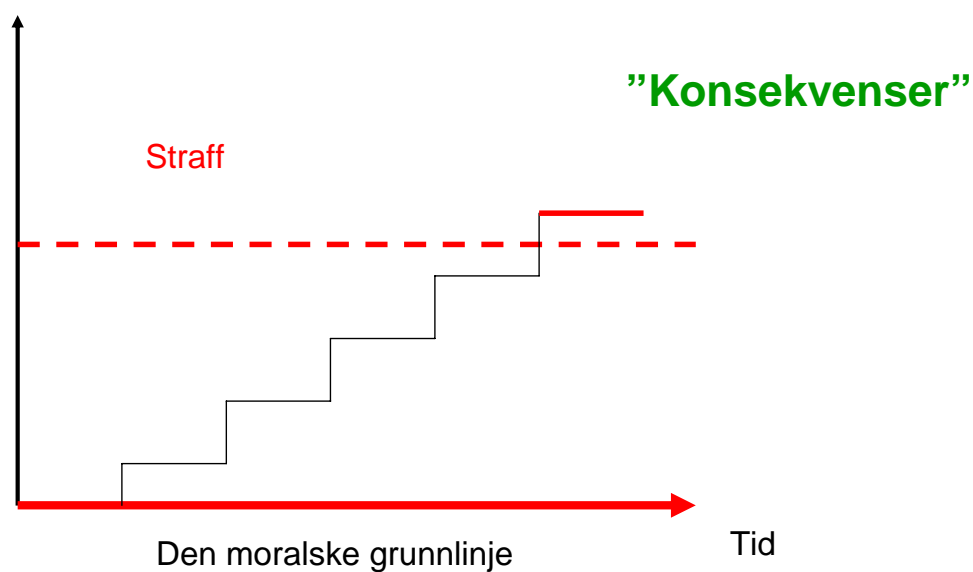
Etisk dilemma

Når et handlingsvalg kan få vesentlige konsekvenser for beslutningstakeren selv og/eller andre

Moral

- "Samfunnets" oppfatning i etiske spørsmål
- "Den gyldne regel"
  - "Gjør mot andre det du vil at andre skal gjøre mot deg"

Moral-linjen

Roller

- Far /mor
- Leder
- Trener
- **Revisor**
- Politiker
- Ansatt - styremedlem - rådgiver

”Rasjonalisering”

- I situasjoner der en beslutningstaker følger trang til å handle umoralsk og/eller uetisk, kan det være at han tyr til rasjonalisering for å unnskyldde og rettferdiggjøre handlingsvalget, overfor seg selv og sin samvittighet og eventuelt overfor andre.

Typiske rasjonaliseringer:

- Alle andre gjør det
- Ingen får vite om det
- Hvis ikke jeg gjør det, gjør noen andre det
- Jeg tjener jo ikke på det selv
- Det er jo ikke noe ulovlig i det
- Flyet/toget går jo allikevel
- Det er en engangsforeteelse
- Jeg gjør jo bare det jeg har fått beskjed om

Etiske regler

- Revisjonsstandardene (RS)
  - SK 01 (14 – 27)
- Regler om etikk (Code of ethics)
  - gjelder for medlemmer av DnR
- Etterutdanningskrav
  - gjelder for medlemmer av DnR
  - 14 timer / 3 år
- ISSAI 30
  - Code of ethics /public sector
- Forum for etikk i kommunesektoren (KRD)
- KS – kjøreløys for håndtering av etiske dilemma ● ● ●
- Kredittilsynet

RS 200

- Formål og generelle prinsipper for revisjon av regnskaper
  - Pkt 4 **Revisor må følge god revisjonsskikk.** Etske prinsipper som styrer revisors profesjonelle oppgaver og plikter er:
    - a) uavhengighet
    - b) integritet
    - c) objektivitet
    - d) profesjonell kompetanse og tilbørlig aktsomhet
    - e) konfidensialitet
    - f) profesjonell adferd
    - g) etterlevelse av faglige standarder

Etiske prinsipper

Sk 1 Kvalitetskontroll for revisjonsselskap

Pkt 15:

- (a) integritet,
- (b) objektivitet,
- (c) faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet,
- (d) konfidensialitet og
- (e) profesjonell opptreden.

Regler om etikk

Code of etics

- Kapittel 150 Profesjonell adferd
  - Pålegger revisor å følge lover og forskrifter
  - I markedsføringen av seg selv og sitt arbeide må ikke revisor skade revisjonsprofesjonens omdømme
    - Fremføre overdrevne påstander om tjenestene som tilbys
    - Omtale andres arbeid på en nedsettende måte

Bærum

- Hva har skjedd etter korrupsjonssaken (des. 2006)

Revisjonen

- Egenvurdering av uavhengighet
- Etikk som tema på kontormøter
- Etikk – logg
- Varsling
- Avvikshåndtering
- Kvalitets- og etikkutvalg

Eksempel

- Kommunens innkjøpsordning kan benyttes av alle ansatte.
  - Rabatter inntil 50%
  - Forutsetter kontant kjøp
- Hva gjør du som revisor?

Eksempel

- Du oppdager at en revisorkollega ikke har gjennomført flere revisjonsbehandlinger forrige år, men har konkludert med at alt var OK.
- Hva gjør du ?

Eksempel

- Som revisor oppdager du at kommunen har lagt til grunn for høyt medlemstall i en forening du er medlem i og derav utbetalt 5.000 kroner for mye i støtte.
- Hva gjør du?

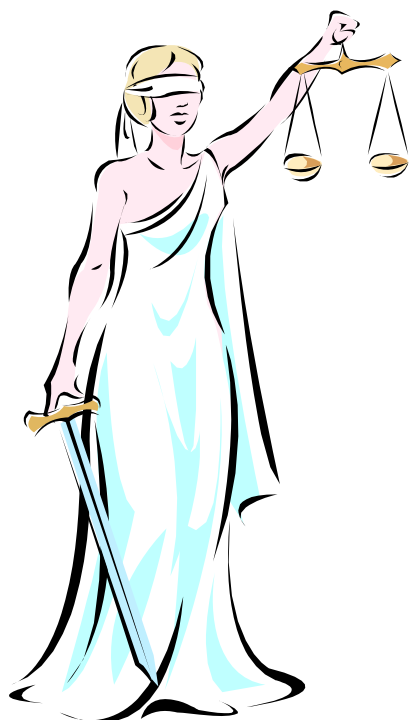
God kommunal revisorskikk

- Hva mangler vi?
- Trenger vi egne etiske regler?
- Hva med obligatorisk etterutdanning på 14 timer (?) for medlemmer i NKRF?
- Etikk-kurs i regi av NKRF
- NKRF bør starte arbeidet – gi mandat til en arbeidsgruppe som ser på om
- Revisjonsenhetene bør "flagge" etikk i sine presentasjoner

Hvordan lykkes i etikkarbeidet

- Sett av tid regelmessig til verdiarbeid
- Etabler arenaer for etisk ettertanke
- Diskuter etiske dilemmaer
- Ikke skippertak – ingen engangsforeteelse
- Forankring hos ledelsen – ansvar og oppfølging
- Bli enig om handlinger som er uakseptable
- Utarbeid retningslinjer – verdigrunnlag
- Etabler varslingsrutiner
- Vurder mulige handlingsalternativer
- Alle i enheten har ansvar for etterlevelsen

Takk for oppmerksomheten
og lykke til